

ICONOGRAPHISK POST

NORDISK TIDSKRIFT FÖR BILDTOLKNING • NORDIC REVIEW OF ICONOGRAPHY

NR 1, 2014

Kära läsare:

Varmt välkomna till återuppståndna
ICO!

Tidskriften utges av Konstvetenskap, Åbo Akademi
Adress: Fabriksgatan 2, 20500 Åbo, Finland
Websida: <https://ojs.abo.fi/index.php/ico/index>

Redaktion

Annette Landen, ansvarig huvudredaktör
Lars Berggren

Redaktionskommitté

Carsten Bach-Nielsen och Søren Kaspersen (Danmark), Merike Kurisoo och Kersti Marcus (Estland), Lars Berggren och Annette Landen (Finland), Ranghild Bø och Kjartan Hauglid (Norge), Stina Fallberg Sundmark och Eva Lindgren-Sandgren (Sverige).

Språkgranskning (sammanfattningar, bildtexter)

David Jones

Layout

Annette Landen

Anvisningar till författare, upplysningar ang. granskningsförfarande och övrig information om tidskriften, finns på websidan: <https://ojs.abo.fi/index.php/ico/index> (Open Access)

© Iconographisk Post och författarna

ISSN 2323-5586

Surgite mortui! – Stå upp ni döda! – så ljuder det från ängelns domedagsbasun och så lød uppropet på *Den iconographiske posts* allra första sida, då nummer 1 utkom i Köpenhamn i oktober 1970. Alla som arbetade med ikonografi skulle väckas och förmås att bidra till att öka kunskapen om Nordens rika bildskatt och verka för utbytet över lands- och ämnesgränser. ICO – som tidskriften kom att kallas – blev snabbt en succé: på några månader fick den mellan fem- och sexhundra prenumeranter, och från att ha varit ett tekniskt sett blygsamt, stencilerat blad började den snart tryckas i offset, omfånget ökade, läsarsantalet ökade, bildkvaliteten ökade och snart fanns läsare även långt utanför Nordens gränser.

Under tidskriftens första skede var namnet *Den ikonographiske post. Et nordisk blad om billeder*. Den utgavs av Kalkmaleriregistranten vid Institut for Dansk Kirkehistorie i Köpenhamn och hade som en av sina viktigaste uppgifter att presentera den ikonografiska registrering av framför allt medeltida kalkmålningar som försiggick i kyrkor runt om i Norden. Den ursprung-

liga idén om en tidskrift med denna inriktning föddes i samband med två symposier – det allra första 1968 på Hindsgavl slott i Danmark och det andra 1970 på Julita slott i Sverige – där kyrko- och konsthistoriker från Danmark, Norge och Sverige (på Julita även från Finland) sammanstrålade för att diskutera såväl principerna för materialets registrering och systematisering, som ikonografiska och stilhistoriska problem. Här deltog både redan namnkunniga ikonografer och sådana som snart skulle bli det. Dessa symposier var så givande att de därefter fortsatt arrangerats vartannat år, enligt ett rullande schema omväxlande mellan de nordiska länderna (sedan 1996 även Estland). Symposierna har resulterat i en lång rad skrifter med de framlagda föredragen. Men ett forum med tätare utgivning behövdes. Enligt Knud Banning – verksam vid Institut for Dansk Kirkehistorie och en av initiativtagarna till mötet 1968 – kastade han fram idén om en liten tidskrift för sina studenter i bilen på väg upp till mötet på Julita slott och en av dem

antog genast förslaget om att bli dess redaktör (ICO 1995/4, s. 3). Månaden därpå, i oktober 1970, såg det första numret av ICO dagens ljus.

ICO kom därefter i stort sett regelbundet ut med fyra nummer per år. Till gagn för utomnordiska läsare försågs varje artikel från årgång 1977 med en engelsk *summary*, och 1979 ökades tillgängligheten ytterligare genom att bildtexterna kompletterades med en engelsk översättning. I samband med tidskriftens 10-års resp. 25-årsjubileum skrev Knut Banning utförligt om ICO:s tillblivelse och nämner de personer som bar projektet på sina axlar under många år (se ICO 1980/4 och 1995/4). I samband med att redaktionen 1979 flyttades till Riksantikvarieämbetet i Stockholm, ändrades namnet till *Iconographisk Post. Nordisk tidskrift för bildtolkning. Nordic Review of Iconography* (ISSN 0106-1348). Med början 1997 utgavs ICO återigen vid Köpenhamns universitet, av Center for kunst og kristendom, varefter den utkom med elva nummer (t.o.m. årg. 2001).

Sedan ICO:s avsnittande i början av 2000-talet har det funnits både önskemål om och planer på att blåsa nytt liv i tidskriften. Alla har varit rörande överens om ICO:s stora förtjänster och behovet av ett nordiskt ikonografiskt forum. Redaktionen har nu i fysisk mening flyttat från Köpenhamn till Åbo, närmare bestämt till ämnet konstvetenskap vid Åbo Akademi. ICO publiceras i fortsättningen digitalt, men i stort sett bibehålls dess tidigare uppläggning och format, och för att gamla

skribenter och abonnenter ska känna igen sig publiceras nya ICO i utskrifts- och läsvänligt pdf-format. För att öka tillgänglighet och spridning tillämpas Open Access – det enda en tilltänkt läsare behöver göra för att komma åt innehållet är att registrera sig på hemsidan. Bortsett från övergången från analogt till digitalt format är en förändring som läsaren kommer att märka redan i detta första nummer att artiklar kan publiceras även på engelska.

Den bakomliggande tanken är att kontinuitet i kombination med tillgänglighet och förnyelse ska hjälpa oss att snabbt nå både gamla och nya läsekretsar. Tidigare årgångar av ICO (totalt 30 st.) har därför digitaliserats och kommer i sökbar form att successivt läggas ut på ICO:s hemsida. Registren för åren 1970-2001 finns redan utlagda där. Ett mycket omfattande ikonografiskt material görs därmed tillgängligt för såväl forskningen som en bredare publik.

ICO:s målsättning är liksom tidigare att utgöra ett tvärvetenskapligt forum för de discipliner där tolkning och analys av historiskt bildmaterial ingår och inom vilka ikonografisk forskning bedrivs. Bland de tidigare årgångarnas författare finns konsthistoriker, teologer, kyrkohistoriker, historiker, etnologer, filologer, med flera. I början låg tyngdpunkten helt naturligt på medeltida, kristen ikonografi, men snart breddades perspektivet såväl med avseende på tidsperiod som beträffande motiv- och ämnesområde. Ambitionen är nu att ICO ska utgöra ett interdisciplinärt och internordiskt forum för ikonografisk

forskning i vidaste mening, och redaktionen välkomnar studier av både tidigare och senare perioder, liksom olika ämnesmässiga infallsvinklar.

ICO ska alltså inte enbart publicera aktuell forskning utan även fungera som ett forum för debatt och diskussion över i första hand de nordiska ämnes-, lands- och generationsgränserna. Den första artikeln i detta första nummer av ”nya” ICO är författad av Ulla Haastrup – en av dem som var med från första början, på både Hinds-gavl och Julita – som arbetar med en större studie av bysantinska influenser i 1100-talets danska kyrkomåleri, och här i en specialstudie visar hur ortodoxa ärkeänglar i röda skor under perioden vandrade in i Danmark. De medeltida kontakterna mellan Norden och Konstantinopel behandlas även i Ebbe Nyborgs artikel, där fokus ligger på hur man på det lokala planet hantlade gestaltandet av den korsfäste Kristus i övergången mellan romanik och gotik. Anu Mänd från Estland utreder i sin artikel om St Mauritius den spännande frågan

om varför (bland andra) handelsmännen i det medeltida Livland valde en färgad soldat till sitt skyddshelgon. Innehållet i detta första nummer kan sägas illustrera den tidsmässiga och geografiska spännvidden i ICO:s intresseområde. Utgångspunkten är emellertid alltid Norden som ett gemensamt kulturområde, relationerna inom det och till angränsande regioner.

ICO eftersträvar högsta möjliga kvalitet och största möjliga spridning, men för att nå dithän behöver vi naturligtvis läsarnas hjälp. Redaktionen tar alltså gärna emot era reaktioner, kommentarer, frågor och förslag! Hjälpt oss också genom att basunera ut budskapet om ”nya” ICO via dina olika informationskanaler, genom att uppmontra vänner och kolleger att läsa den – och att publicera sina ikonografiskt relevanta texter hos oss. *Surgite mortui!*

Med tillönskan om stimulerande och lärorik läsning!

Redaktionen